

Ciudades
Amigas
de la Infancia

Haurren
Lagun diren
Hiriak
ekimena

unicef

hautzaro bakoitzarentzat

TOKIKO EKINTZARAKO KOADERNOAK

Haurren eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko gakoak

#01	SARRERA	3
#02	EKINTZARAKO IKUSPEGIAK	4
	Parte-hartzea eskubide gisa	4
	Parte-hartzea kontzeptu integral gisa	6
	Parte-hartzea babes-esparru batean	9
	Parte-hartze protagonista	12
#03	LEGERIAK BABESTUTAKO PARTE-HARTZEA	18
	Haurrak eta nerabeak, eta Espainiako Estatuko araudian parte hartzeko duten eskubidea	19
	Haurrak eta nerabeak, eta Autonomia Erkidegoko araudian parte hartzeko duten eskubidea	22
#04	HAURRAK ETA NERABEAK, ETA TOKIKO ESPARRUAN PARTE HARTZEKO DUTEN ESKUBIDEA	24
	Ekintzak hurrekin eta nerabeekin batera diseinatzea: parte hartzeko taldeak osatu eta dinamizatzeko gomendioak	24
#05	EDOZEIN INGURUABARRETAN PARTE HARTZEA	30
—	BALIABIDEAK	34
—	ERANSKINA – NAZIOARTEKO LEGE-ESPARRUA	35

#01

SARRERA

UNICEF Espainiaren tokiko politiken eta parte-hartzearen saila prozesuak bultzatzen ari da haurrek eta nerabeek parte har dezaten tokiko mailan, autonomia-erkidegoetakoan zein Estatukoan. Haurren Lagun diren Hiriak ekimenaren bidez, haurrak toki-mailan antolatzeko aukera bultzatu nahi da, haurrek esan nahi dutena udal-esparruan entzun dadin eta tokiko agintariekin proposamenak elkartrukatzeko espazio finkatuak eta iraunkorrak izan ditzaten. Autonomia-erkidegoetan, haurrak eta nerabeak biltzen dituzten eskualde-mailako espazioak eta topaketak sortzen dira, udalaz gaindiko eragina izango duten proposamenen inguruan eztabaidatzeko; gaur egun, halaber, egitura horiek Autonomia Erkidegoko administrazioaren babesean bermatu eta aintzatetsiko dituzten parte hartzeko kontseilu autonomikoak osatzeko aukera bultzatzen da. Estatuan, Diputatuen Kongresuko agerpenak, estatu-mailako topaketak eta gobernu-agintaritzekiko elkarriketa bultzatzen dira, haurren eta nerabeen iritziak haiek eraginpean hartzen dituzten esparruetan bideratu daitezzen. Gainera, parte hartzeko Estatuko kontseilu bat sortzeko aukera azpimarratzen da.

UNICEF Espainiak bultzatzen duen parte-hartzeak haurrak eta nerabeak ditu ardatz, eta haien iritziak eta proposamenak alderdi zehatz batzuetan bideratzea eta haurren inguruko politika publikoekin lotzea du helburu.

Garrantzitsua da kontuan hartzea haurren eta nerabeen parte-hartzea giza eskubideen eta haurren eskubideen esparruan txertatuta dagoela, zeharkakoa dela eta ahalik eta esparru guztietan bultzatu behar dela, hala nola familia-esparruan, eskola-esparruan, espazio informaletan, elkarre-esparruan eta abar.

Haurren eta nerabeen parte-hartzea funtsezko elementua da beren herritartasuna baliatzeko, eta sustatu egin behar da, inguruabarrak edozein izanik ere.

COVID-19aren agerpenaren ondorioz, sektore eta kolektibo guztien eguneroko bizitza aldatu egin da. Nolanahi ere, haurren eta nerabeen parte-hartzea beti hartu behar da kontuan, eta haurrek beren beharretara eta heldutasun-mailara egokitutako informazioa jasotzeko beharra dutela eta beren errealitaterako soluzioak planteatzeko gizarte-eragile aktiboak izan daitezkeela uzten du agerian egoera honek.

Dokumentu honen bidez, haurren eta nerabeen parte-hartzeari buruzko ildo teorikoak eta praktikoak eskaini nahi ditugu. Alde batetik, parte-hartzearen garrantzia eskubideak baliatzeko aukerarekin lotzen du, eta, bestetik, haurrek eta nerabeek parte hartzeko tokiko kontseiluen esparruan duten esperientzia oinarritutako parte-hartze egiturak osatzeko egin dituzten gomendioak azaltzen ditu. Halaber, hainbat udal-talde teknikoek haurren parte-hartzerako egiturak sustatzeko aholkuen inguruan egindako lana¹ jasotzen da dokumentu honetan. Gainera, COVID-19ak eragindako egoeraren ondorioz, online espazioan parte hartzeko eskubidea baliatzera bideratutako gomendioak hartzen dira kontuan.

¹ "Zure kontseilurako aholkuak" ("Consejos para tu consejo"): hainbat udaletako teknikariek Haurrek eta nerabeek parte hartzeko kontseiluen Estatuko V. Topaketako lan-saio paraleloetan (2018), online topaketetan eta Haurren Lagun diren Hiriaren V. Kongresuan egindako azken lan-saioan (2019ko azaroa) hasitako prozesua.

#02

EKINTZARAKO IKUSPEGIAK

Parte-hartzea eskubide gisa

Giza eskubideen artean, pertsonak bizitza politiko, kultural eta sozialean parte hartzeko duten eskubidea dago, eta gizaki guztiek izan behar dute aukera eskubide hori bakarka baliatzeko eta, aldi berean, beren komunitatean laguntzeko. Haurren parte-hartzea, gainera, Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenean (HEH) aitortuta dago. Hain zuzen ere, parte hartzeko eskubidea HEHaren bidez haurrei eta nerabeei aitortu zaizkien eskubide zibil eta politikoen taldean sartuta dago.

Eskubide horiek 12-17. artikuluetan jasota daude, eta haurrak ahots propioa duten aldaketa-eragileztatik hartzen dituen ikuspegi berri horren muina eta funtsa dira. HEHak adierazten duenez, haurrek eta nerabeei eskubidea dute eraginpean hartzen dituzten eta beren bizitzetan eragina duten erabakietan esku hartzeko eta inplikatzeko.

Hortaz, beren eskubideei buruz informatuta egon behar dute, eta, gainera, beren ikuspuntuak adierazteko aukerak eta espazioak behar dituzte (beren baldintza fisiko, baldintza emozional eta helduei baldintzetara egokituak).

Baina, **zergatik da hain garrantzitsua haurren parte-hartzeaz hitz egitea? Zergatik da hain ezinbestekoa haien hitzak eta iritzia entzutea?**

Eskubide guztiak dira garrantzitsuak, unibertsalak, besterenezinak eta elkarren mendekoak. Ildo horretan, parte-hartzea eskubide osoa da, eta baliatzen denean gainerako eskubideen betetzea zaintzen da; parte-hartzea, gainera, HEHaren printzipio gidarietako bat da. Haurren eta nerabeen eskubideak errealitate bihurtzeko oinarri diren HEHko artikulua guztien funtsezko zutabeetako bat da. [Haurraren Eskubideen Batzordearen 12. zenbakiko ohar orokorra](#), adierazten duenez, 12. artikulua (iritzia adierazteko eskubidea eta printzipio orokorra) HEHko gainerako printzipio orokorrekin lotuta dago, hala nola 2. artikularekin (diskriminaziorik ez jasateko eskubidea) eta 6. artikularekin (biziraupenerako eta garapenerako eskubidea), eta elkarrekiko mendekotasun-erlazioa du 3. artikularekin (haurraren interes gorenen lehentasuna). Hortaz, parte hartzeko eskubidea HEHko artikulua guztiekin lotuta dago, eta HEHa ezin izango litzateke aplikatu haurra bere iritzia dituen subjektu gisa errespetatu ezean. HEHa 1989an aldarrikatu zen, eta, harrezkero, haurrak babes-subjektu bihurtu dira eta herritartasun-subjektu aktibotzat hartzen dira.

Beren iritzia adierazten ohituta dauden eta iritzi horiek kontuan hartzen direla dakiten haur eta nerabeek erraztasun handiagoak dituzte tratatu txarrak edo abusuak salatzeke garaian. Horregatik, parte-hartzea autobabes-tresna ere bada. Gainera, haurrek iritzia adierazteko eta entzunak izateko eskubidea baliatzen dutenean, justiziaren zentzua eskuratu eta portaera demokratikoak ikasten dituzte.

Helduen ikuspegitik, haurrak iritzi koherenteak izateko eta erabakiak hartzeko gai ez direla pentsatu

ohi da. Aitzitik, oso txikitatik izaten dituzte lehentasun eta iritzi propioak, eta baliagarriak izan daitezke haien premiak identifikatzeko eta aurrean dituzten arazoetarako irtenbideak modu zehatz batean eta haien mundu-ikuskeran oinarrituta bilatzeko.

Zenbaitek pentsatuko dute, agian, haurrei parte hartzeko eskubidea emateak haurren benetako izaera aldatzea edo helduen erantzukizunak eskualdatzea esan nahi duela. Baina **Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenak ez die parte hartzeko betebeharra ezartzen haurrei; parte hartzeko eskubidea ezartzen du**. Ezein haur ez da inoiz behartu behar erantzukizunak bere gain hartzera horretarako prestatu ez badago, ezta erabakiak hartzera ere, informaziorik ez badu edo ondorioak aurreikusi ezin baditu. Garapen osasungarri baterako, garrantzitsua da haurrek beren konpromisoak (gizarte demokratiko batean duten herritar-erantzukizuna barne) pixkanaka beren gain hartzea, beren heldutasunaren arabera.

Ildo horretan, haurren eta nerabeen iritziei agerikotasuna eta lekua emateak esan nahi du uko egiten zaiola haurtzaroaren inguruko ikuspegi jakin bati, hots, bizitzako etapa horretan haurrek gaitasun gutxi dituztela eta babesa baino behar ez dutela ondorioztatzen duen ikuspegia. Esan nahi du bat egiten dela haurrak eta nerabeak herritar aktibotzat eta helduez bestelako gizarte-taldetzat (ez, ordea, hori izateko bidean dauden pertsonatzat) hartzen dituen ikuspegi berri batekin. Esan nahi du, halaber, kontuan hartzen dela ahots propioa dutela eta ahots hori lagungarria izan daitekeela bizi diren gizartearentzat eta, oro har, munduarentzat.

Parte-hartzea kontzeptu integral gisa

UNICEF Espainian, haurren eta nerabeen parte-hartzea lehen mailako giza eskubidea dela uste dugu, eta haren ekarpen sozial eta politikoa baloratzen dugu. Parte-hartzea, beraz, honako hau da:

- 1. Legearen agindu bat.** Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenak esaten digunez, haur guztiek eskubidea dute entzunak izateko, eraginpean hartzen dituen gai orori buruz duten ikuspuntua adierazteko, adierazpen-askatasunerako, pentsamendu-askatasunerako, elkartzeko askatasunerako, informazioa eskuratzeko eta beren iritzia kontuan hartua izateko.
- 2. Funtsezko faktore bat haurren garapen integralean.** Parte hartzeko esperientzia pertsonala eta besterenezina da, babes, autonomia, erresilientzia eta komunikazioari lotutako trebetasunak bultzatzen ditu eta ekimena, pentsamendu kritikoa, sormena eta konpromiso- eta erantzukizun-sentimenduak sustatzen ditu. Beren iritziak adierazteko aukera izan duten eta iritzi horiek kontuan hartzen direla sentitzen duten haurrek autoestimu-maila handiagoak eta autobabes-mekanismoak sortzen dituzte eta kalteberatasuna murrizten dute.
- 3. Gobernantza eta ahalmen demokratikorako mekanismo bat.** Parte hartzeko eskubidea baliatzearen bidez, haurrek rol aktibo eta baliagarri bat dute familian zein komunitatean. Prozesu horretan, aldaketa-eragile sozialak direla ikusten dute, tolerantzian, espiritu kritiko baten garapenean eta desberdintasunen kudeaketa egokian oinarritutako portaera demokratikoak agertzen dituzte, eta kide izatearen, justiziaren eta herritartasun globalaren zentzu handia dute. Aldi berean, parte-hartzeak helduen eta haurren arteko botere-harreman bidezkoagoak ekartzen edo errazten ditu (eta horrek ez du inola ere esan nahi helduek haurrei erantzukizunak eskualdatzen dizkietenik), politikarekiko zaletasuna eta herritartasun-sentimendua indartzen ditu eta parte-hartzearen kontu emateko mekanismoen sorkuntza eta/edo indartzea bultzatzen ditu.

Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren (HEH) 12. artikulua

(haurrek eta nerabeek parte hartzeko duten eskubidearen lehen definizioaren oinarria dena) aztertzen badugu, funtsezko bi elementu ikus ditzakegu:

Entzunak izatea

Beren iritzia kontuan hartzea

Bi elementu horiek sakonean lotuta daude. Izan ere, haurrari entzutea ez da nahikoa parte hartzeko eskubidea betetzeko. Garrantzitsua da informazio-mekanismo bat izatea haurrek jakin dezaten nolako eragina izan duen beren iritzia alderdi jakin batzuetan. Era berean, beharrezkoa da haurren iritzia kontuan hartzea eta, hori ezinezkoa bada, horren arrazoia azaltzea.

Beraz, parte hartzeko eskubidearen definizio horretan eta HEHaren 12. artikuluan oinarrituta, ondorioztatu dezakegu eskubide horrek dimentsio indibiduala eta kolektiboa duela aldi berean.

HEHak ez du adin-mugarik jartzen haurrek parte hartu ahal izateko, eta Haurren Eskubideen Batzordeak azpimarratu duenez, abiapuntu gisa pentsatu beharra dago haurrek bere iritzia osatzeko gaitasuna duela, adin-mugarik gabe eta lehen haurtzarora barnean hartuta. Etapa horretarako, hitzik gabeko komunikazio motak aukera egokitzen hartu beharko dira, hala nola jolasa, gorputz- eta aurpegi-adierazpena, marrazketa eta pintura. Jarduera horien bidez, ume txikiak ulertzeko, aukeratzeko eta lehentasunak adierazteko gaitasuna agertzen dute.

Dimentsio indibiduala eta kolektiboa kontuan hartzen badira, ez dago arriskurik haurrek egoera

paradoxikoak bizitzeko, hala nola komunitatean beren iritzia eta proposamenak adieraztearen bidez ingurunean eragina izateko aukera izatea, baina familiako kide aktibo eta gaitzat ez hartzea. Pentsa dezagun, adibidez, haur batek bere udalerriko parke baten diseinuan parte hartzen duela, baina bere logelako dekorazioari buruz duen iritzia emateko eskubiderik ez duela. Ildo horretan, **haurren parte-hartzea sustatzeko egiten diren ekintzek bat etorri behar dute haurrek elkarreragiten duten esparru guztietan.**

Era berean, esparru publikoaren edo esparru pribatuaren inguruko erabakiak hartzen parte har dezakete. Parte hartzeko esparru horien guztien elementu bereizgarria haurren eta helduen arteko interakzioa da, elkarrekiko errespetuan eta elkarriketan oinarrituta egon beharko lukeena. Oro har, haurrek garatu ahal, testuinguru pribatu eta publikoetan parte hartzeko aukera gehiago sortzen dira eta, aldi berean, beren eragin-eremua familia-esparrutik eta toki-esparrutik esparru globalera zabaltzen da.

Haurren eskubideen esparruan, parte-hartzea bakarka eta zuzenean baliatzen da. Hala ere, aldi berean, parte hartzeko egituretan, elkarre-mugimenduan edo beste batzuetan parte hartzen duten eta haien parte diren haurrek eta nerabeek kolektiboki eta ordezkari modura baliatzen dute parte hartzeko eskubidea, kontuan hartuta udalerritik edo kolektibo bateko haurren ordezkari gisa parte har dezaketela horrelako egituretan.

Parte-hartzea erreala eta benetakoa izateko, formulak bilatu behar dira parte-hartzea gauza anekdotikoa, bakana edo apaingarria izan ordez iraunkorra izan dadin.

Esparru horretan, beharrezkoa da haurrei eta nerabeei parte hartzeko duten eskubidea etengabe baliatzeko aukera ahalbidetuko dieten mekanismoak txertatzea,

haurrek eta nerabeek parte hartzeko tokiko organo eta/edo kontseiluetan hiriko haur eta nerabe talde guztien ordezkagarritasuna ziurtatzea eta talde kalteberen edo baztertuen parte-hartzea sustatzea. Beraz, garrantzitsua da parte-hartzea inklusiboa izatea. Ez da helarazi behar haurrek iritzi bakarra eta monolitikoa dutelako ideia. Hori lortzeko, beharrezkoa da haur eta nerabeen iritziak biltzean guztiak jasotzea eta iritzi batek besteak ez baztertzea. Aldi berean, parte hartzeko prozesua atzeraelikatzeko, funtsezkoa da haurrek eta nerabeek beren parte-hartzearen inguruko erabakiak edo ondorioak ezagutzea. Kontu ematea funtsezko faktorea da haurrek eta nerabeek esperientzia modu positiboan bizitzeko eta parte hartzen jarraitu nahi izateko.

Beraz, garrantzitsua da ondorioz edo ekintzarik sortzen ez duen parte hartzeko espaziorik ez sortzea. Izan ere, horrek etsipena eta parte hartzen jarraitzeko gogoia galtzea eragingo luke.

Parte-hartzeak ekimena, sormena, erantzukizuna, konpromisoa, komunikazioa eta autokonfiantza garatzea dakar. Garapenaren funtsa da, pertsonak beren bizitzaz arduratzen eta beren arazo propioak besteekin lankidetzan konpontzen ikasten baitute. Azken batean, haurren parte-hartzea funtsezko hezkuntza- eta garapen-tresna da, eta haurrak eraginpean hartzen dituzten gaietan behar bezala erabiltzen eta bideratzen bada, lagungarria da haurrek beren burua eskubide guztiak dituen herritar gisa identifikatzeko. Haurren eta nerabeen prestakuntza-prozesuan funtsezko tresna dela esan daiteke.

Haurrek beren eskubideak bermatzeko eskatzen dute, eta hauek dira haien proposamenak.

@PENSAR (2018) / UNICEF ESPAÑA

Parte-hartzea babes-esparru batean

Antolatutako parte-hartze prozesuen esparruan, hau da, parte hartzeko tokiko organo eta egituren, elkarteen, hezkuntza-espazioen eta abarren bitartez, funtsezkoa da haurrek eta nerabeek parte hartzeko eskubidea babes-giro seguru, konfiantzazko eta errespetuzko batean baliatzen ari direla sentitzea, bai kideen artean, bai prozesuan lagunduko duten helduen taldearekin. Helduek modu kontzientean bermatu behar dute haurrek eta nerabeek erabateko babes eta garapenerako duten eskubidea betetzen dela. Helduak berotasun emozionala sortu, haurren iritziak errespetatu, laguntza eman (inposatu gabe), haurren eta nerabeen segurtasunari eta babesari lehentasuna emango dien jokabide-kode bat bete eta entzute enpatikoa abian jarri behar du².

Horretarako, funtsezkoa da helduen talde dinamizatzailerak zaintza-jarraibide jakin batzuk kontuan hartzea eta tokiko gobernuak edo taldearen organismoak zaintza-politika formal bat (eta taldeko pertsona guztiek sinatua) izatea. Politika horrek honako alderdi hauek hartu beharko ditu kontuan:

1. Zaintza- edo babes-politikaren helburuak.

2. Haurren eta "zaintza", "babes" eta "haurren eta nerabeen aurkako indarkeria" kontzeptuen definizioa.

3. Hedadura edo aplikazio-esparrua.

4. Berme-batzorde baten sorkuntza.

5. Politikaren implementazioa:

- Erantzukizunak.
- Arriskuak ebaluatu eta arintzeko prozesua.
- Salaketa-mekanismoa edo zaintza-protokoloa: nork jakinaraz dezakeen, zer jakinarazi behar den eta nori, noiz jakinarazi behar den, zer urrats egin behar diren jakinarazpen bat jasotzean eta abar.
- Argazkiak eta elkarrizketak egitean eta irudia erabiltzean jokatzeo jarraibideak.
- Langileak modu seguruan hautatu eta kontratatzeo jarraibideak.
- Langileen prestakuntza eta sentsibilizazioa.
- Baimen-eredua.
- Berria eta erantzuna: haurren aurkako tratatu txar edo abusu ororen inguruko alegazioak, kezkak, susmoak edo salaketak jakinarazi, erregistratu eta aztertzen direla eta erantzuten zaiela bermatzeko barne-prozedurak.

² Informazio gehiago: UNICEF Espainia (2020). Cuadernos para la acción local. Medidas para la creación de entornos protectores de cuidado y recreación para la infancia y adolescencia en el post-confinamiento (<https://ciudadesamigas.org/documentos/cuadernos-accion-local-post-confinamiento-entornos-protectores>).

- Inplementazio-ekintzak **berrikusi eta eguneratzeko aldia**.

6. **Langileentzako Jokabide Kodea** (boluntarioak, profesionalak, zuzendariak eta abar). Langileen **honako konpromiso hauek aurreikusiko ditu**:

- Jarduketa pertsonaletan edo profesionaletan **haurraren interes gorena** beste edozein erabaki-irizpideren **aurretik jartzea**.
- Une oro **zintzotasunaren, osotasunaren eta fede onaren estandarrik** handienak erabiltzea.
- Ziurtatzea **haurrak** jardueretan duen **parte-hartzea ez dela nahitaezko aukeraketa baten ondorioa, borondatezko aukeraketa batena** baizik.
- Bermatzea **parte hartzeko prozesua** errespetuzkoa, esanguratsua, adinera egokitua, gardena (jarduerari buruzko informazio guztiarekin) eta inklusiboa dela.
- Haur eta nerabeengandik jasotako datuen eta informazioaren **privatutasuna** gordetzea, informazio horrek arrisku- edo babesgabetasun-egoera bat dakarrenean.
- Haur bakoitzaren **pertsona arteko espazioak eta espazio intimoak** errespetatzea.
- Haur edo nerabeen baten **babesgabetasun-egoera zehatz bat** agerian jartzen bada, erakundeko dagokion pertsonari berehala jakinaraztea, ibilbide egokiari jarraikiz jokatzeko.
- Haurrei eta nerabeei jarrera konstruktibo eta positibo batekin hitz egitea, eta, horren

arabera, haurren lorpen positiboak asertibitatez eta nabarmenki aitortzea eta beharrezkotzat hartzen diren hobekuntzak kontu handiz tratatzea.

- Haurren **eskubideen urratze bati buruzko edozein ikerketatan laguntzea**, laguntza eskatzen bada.
- Besteak fisikoki edo psikologikoki **ez jotzea edo erasotzea**.
- Ezein haur edo nerabarekin **harreman fisikorik eta/edo sexu-harremanik ez izatea**.
- Ezein haur edo nerabarekin **abusuzkoa izan daitekeen harremanik ez izatea**.
- Haurrak edo nerabeak edozein abusuren **arriskupean jartzeko moduan ez jokatzea**.
- Desegokia, iraingarria, abusuzkoa edo esplotatzailea izan daitekeen **hizkuntza edo keinurik ez erabiltzea**, iradokizunik ez egitea edo aholkurik ez eskaintzea.
- **Fisikoki** desegokia edo sexualki probokatzailea izan daitekeen modu batean **ez jokatzea**.
- Parte hartzeko topaketa bat edo antzeko bat antolatzen denean, **ez uztea haur edo nerabe batek gaua heldu baten logelan eman dezan eta/edo ohe berean lo egin dezan**.
- **Justifikaziorik gabe haur batekin bakarrik edo urrunduta ez egotea**, eta haurrekiko harreman pertsonal eksklusiboak eta harreman intimoak saihestea.

- Ibilgailu pribaturik ez erabiltzea jardueretan parte hartzen duten haurrak eramateko.
- Haurrekin legez kanpoko portaerarik edo portaera arriskutsurik ez onartzea edo izatea, hala nola substantzia psikoaktiboak kontsumitzea, erretzea, alkohola edatea eta abar.
- Haurren artean indarkeriazko portaerarik ez onartzea, eta botere-desorekan oinarritutako dinamikarik ez ezartzea.
- Haur batengatik bere kabuz egin dezakeen ezein ekintza pertsonalik ez egitea.
- Haurrak eta nerabeak lotsatu, makurrarazi, gutxietsi edo doilortzeko moduan edo abusu emozionala eragin dezakeen beste modu batean ez jokatzeta.
- Ez diskriminatzea, tratu diferentzialik ez agertzea eta haur bati bereziki mesede ez egitea, beste batzuk baztertuz.

 Zure udalerrian haurrentzako ingurune seguruak eta babesleak sortzeko funtsezko lau elementu.

Parte-hartze protagonista

Parte-hartze protagonista ez da estatikoa. Aitzitik, etengabe mugitzen ari den eta testuinguruaren arabera eraikitzen den prozesu sozial bat da. Talde bateko kide izatearen premisapeko parte-hartzearen esparrutik, prozesu hori ezin da soilik modu indibidualean egin. Aitzitik, beste batzuekin lankidetzan egin behar da.

Protagonismoak norberaren bizitzaren eragile nagusia izatea dakar, eta haurrak eskubide-subjektu sozialak eta, beraz, aldaketa-eragile sozialak eta ekimen propioa duten eragileak direla uzten du agerian. Protagonismo hori lortzeko, beharrezkoa da aldeztu aurretik haurrek beren bizitzari eta testuinguruari buruzko gogoeta egitea eta aldaketa-soluzioak proposatzea, hau da, eskubide-subjektu izatearen esanahiaz eta beren parte-hartzeak beren bizitzan eta gizartean izan dezakeen garrantziaz jabetzea. Ez dago protagonismoa parte-hartzerik gabe, baina parte-hartze guztiak ez dira protagonistak. Era berean, ez da nahikoa iritzi bat adieraztea benetako aldaketa bat eragiteko. Horrez gain, iritzi horrek gainerakoengan nolako garrantzia edo eragina duen jakin behar da.

Horregatik, garrantzitsua da agerian jartzea nola gauzatzen diren haien ekarpenak erabakiak hartzean, haurrek eta nerabeek beren parte-hartzearen ondorioa ikusi ahal izateko³.

Protagonismoaren kontzeptua aztertzen duen beste alderdi bat helduen eta haurren arteko botere-harremana da. Harreman hori ez da “naturalizat” edo aldaezintzat hartu behar, baterako elkarriketara eta gogoetara irekita dagoen harremantzat baizik⁴. Haurrek parte-hartze protagonistarik ez dutenean, harreman hori asimetrikoa da; edonola ere, haurren protagonismoa ez da botere-borroka bat, eta ez da ulertu behar haurrak heldua mendean edukitzeko modu bat denik. Aitzitik, protagonismo horrek ahots eta iritzi guztiak aintzat hartuko dituen ekitate-harreman bat lortzen lagundu behar du.

Haurrek kudeatutako aurrekontuak: parte hartzeko beste modu bat.

Esparru horretan, hainbat prozesu ager daitezke, honako alderdi hauek kontuan hartuta:

- **Kontsulta bidezko parte-hartzea:** ezarritako prozesu jakin batean haurrei eta nerabeei, aurrez diseinatutako formatu batean oinarrituta, intereseko gai jakin bati buruzko kontsulta egiten zaienean (inkestak, zundaketak eta abar).
- **Entzutea eta adierazpen aktiboa bamean hartzen dituen parte-hartzea:** haurrek eta nerabeek elkarriketa aktibo bat ezarri eta beren interes-puntuak adieraz ditzaketenean.
- **Parte-hartze protagonista:** haurrek eta nerabeek prozesua diseinatu, egin beharreko urratsak erabaki eta proiektua kudeatzeko ardura hartzen dutenean.

³ UNICEF Espainia (2020): Cuadernos para la acción en el post-confinamiento: medidas para la creación de entornos protectores de cuidado y recreación para la infancia y adolescencia.

⁴ Alfageme, E., Cantos, R. eta M. Martínez, (2003) De la Participación al Protagonismo Infantil. Madrid. Haurren Erakundearen Plataforma.

HAURREK ETA NERABEEK PARTE HARTZEKO GUTXIENeko ESTANDARRAK

Ondoren, parte hartzeko prozesuak eraginkorrak eta etikoak izateko eta haurren eskubideen betetzea bermatzeko beharrezkoak diren 9 estandarrak (edo betekizunak) zehaztuko ditugu⁵.

1. Gardena eta arduratsua. Haurrek formatu eskuragarri eta lagunkoietan izan behar dute informazio guztia:

- ✓ Parte-hartzeak helburu garbia eduki behar du.
- ✓ Haurrek eta nerabeek erabakiak hartzen dituztenengan izan dezaketen garrantzia eta eragina ulertzen dute.
- ✓ Parte-hartzaileen rola eta erantzukizunak garbi daude eta ongi ulertu dira. Ados daude beren parte-hartzeari lotutako helburu eta xedeekin.

2. Borondatezkoa. Haurrek gai izan behar dute parte hartu nahi duten ala ez erabakitzeko (parte-hartzea ez da betebeharra, eskubidea baizik):

- ✓ Haurrei prozesuan izango duten inplikazioari buruz pentsatzeko astia ematen zaie, eta gai dira baimen informatu baten bidez berresteko.
- ✓ Badakite noiznahi utz diezaioketela parte hartzeari. Haurrekin egiten diren akordioak bete egiten dira.

3. Errespetuzkoa. Haurrak errespetuz tratatu behar dira, eta beren iritzia askatasun osoz adierazteko aukera izan behar dute.

- ✓ Iritziak askatasun osoz adieraz ditzakete, eta errespetuz tratatzen dituzte.
- ✓ Haurrak ordezkari hautatzen dituztenean, prozesuek demokratiaren printzipioetan oinarrituta egon behar dute, eta diskriminazio mota oro saihestu behar da.
- ✓ Lan-metodologiak haurren autoestimua eta konfiantzaren eraikuntza bultzatu behar du, eta beren esperientzia eta ikuspuntua ekarpen onak eta baliozkoak direla sentiarazi behar die.
- ✓ Helduen laguntza (edo ekarpena) haurren errespetua bereganatzeko erabili behar da.

⁵ Haurren Eskubideen Batzordea (2009). 12 zenbakiko Ohar Orokorra: haurrak entzuna izateko duen eskubidea eta Council of Europe Children's rights Division and Youth Department (2016) "Child Participation Assessment Tool" (28., 29. eta 30. orr.).

4. Garrantzitsua. Parte-hartzea haurren ezagutzan oinarrituta eraiki behar da, eta haientzat interesa duten edo garrantzitsuak diren gaietara bideratu behar da:

- ✓ Haurrek parte hartzen duten jarduerak benetako garrantzia dute beren esperientzia, ezagutza eta trebetasunetan.
- ✓ Parte hartzeko ikuspegiak eta metodoak ezagutzan eta tokiko jardunbideetan oinarrituta daude.
- ✓ Parte hartzeko hautaketa- eta ordezkaritza-irizpideak zehazten parte hartzen dute.
- ✓ Beren gaitasun eta interesetara egokitutako erritmo batean parte hartzen dute.

5. Lagunkoia haurrekin eta nerabeekin. Haurrentzat lagunkoia diren ikuspegiak erabili behar dira, eta parte hartzeko ongi prestatuta daudela eta jardueretan ekarpen esanguratsuak egin ditzaketela ziurtatu behar da. Parte-hartzean oinarritutako ikuspegiak eta metodoak diseinatu behar dira, edota haurren eta nerabeen adinaren eta trebetasunen arabera egokitu behar dira:

- ✓ Denbora eta baliabideak eskuragarri daude kalitateko parte-hartzea bermatu dadin, eta laguntza egokia jasotzen dute parte hartzeko prestatu daitezten.
- ✓ Parte hartzeko metodoak haurrekin eta nerabeekin batera edo haiei kontsulta eginez garatzen dira.
- ✓ Helduek ikuspegi eta lan egiteko modu lagunkoia bultzatzeko eta bermatzeko gaitasuna dute.
- ✓ Biltzeko eta jarduerak egiteko lekuak lagunkoia dira haurrentzat, eta irisgarriak desgaitasunak dituzten haurrentzat eta beste talde minoritario batzuentzat.
- ✓ Jasotzen duten informazioa haientzat egokiak diren formatuetan dago eskuragarri.

6. Inklusiboa. Parte hartzeak kalteberatasun-egoeran dauden haurrek ere parte hartzeko aukerak eskaini behar ditu, eta egungo diskriminazio-patroiei aurre egin behar die. Funtsezkoa da parte hartzen duten haur guztien kulturen inguruko sentsibiltatea agertzea:

- ✓ Haurrek ez dira diskriminatzen adina, etnia, kolorea, sexua, hizkuntza, erlijioa, politika edo beste edozein iritzi mota, jatorri nazional, etniko edo soziala, jabetza, desgaitasuna, jaioterria edo beste egoeraren bat direla eta.
- ✓ Parte-hartzearen helburuetako bat jatorri orotako haurrek barnean hartzea da.
- ✓ Parte-hartzea hainbat talderen premia, aurreikuspen eta egoerei erantzuteko behar bezain malgua da.
- ✓ Kontuan hartzen dira haurren adin-tartea, generoa eta trebetasunak. Parte-hartzeak aurre egiten eta erantzuten die egungo diskriminazio-patroiei

✓ **Haurren eta gazteen parte-hartze inklusibo baterako jarraibideak.**

7. Helduentzako prestakuntza. Haurren parte-hartze esanguratsua errazteko ezagutza eta gaitasuna dago. Beharrezkoa izan daiteke haurrek jardueretan inplikatu aurretik trebatzea eta prestatzea, baita etengabeko laguntza ematea ere, behararen arabera:

- ✓ Haurren parte-hartzearen inguruko sentsibilizazioa, haren garrantzia eta harekiko konpromisoaren beharra ulertuta.
- ✓ Parte hartzeko trebakuntza egokia, tresnak eta beste aukera batzuk jasotzen dira.
- ✓ Parte hartzeko prozesuak ebaluatzen dira prozesuan hobekuntzak txertatzeko, eta haurren ekarpenak kontuan hartzen dira horretarako.
- ✓ Parte-hartzeari lotutako trebetasun tekniko espezifikoak modu irekian ikasten eta txertatzen dira.
- ✓ Harremanak portaera egoki batean oinarrituta eraikitzen dira, eta errespetuz eta zintotasunez tratatzen dute elkar.

8. Babeslea, segurua eta arriskuekiko sentikorra. Haurrekin lan egiten duten helduek zaintza-betebeharra dute. Langileek abusu- edo esplotazio-arrisku oro edo beste edozein ondorio negatibo minimizatzeko neurri guztiak hartu behar dituzte:

- ✓ Haurren babes-eskubideak haurren parte-hartzea planifikatu eta antolatzeko parametroa dira.
- ✓ Inplikaturako haurrak abusuak ez jasateko duten eskubidearen jakitun dira, eta, beharrezkoa izanez gero, badakite nora jo laguntza bila.
- ✓ Langile adituak eta trebeak aukeratzen eta eskuordetzen dira parte hartzeko prozesuetan haurren babesari lotutako arazoak koordinatu eta konpontzeko.
- ✓ Arriskuak minimizatzeko eta abusuari aurrea hartzeko segurtasun-neurriak daude.
- ✓ Parte hartzeko prozesua antolatzen duen taldeak haurrak babesteko estrategia bat du, eta estrategia hori espezifikoa da prozesu bakoitzerako. Estrategia behar bezala ezagutarazi behar da, eta langileek ongi ulertu behar dute.
- ✓ Abusua minimizatzeko eta aurrea hartzeko segurtasun-neurriak daude.
- ✓ Langileek ezagutzen dituzte jokabide-kodearen eta babes-politikaren arabera dituzten lege-erantzukizunak eta erantzukizun etikoak.
- ✓ Haurrak babesteko prozedurek kontuan hartzen dituzte haur batzuek dituzten arrisku bereziak eta laguntza lortzeko dituzten oztopo gehigarriak.
- ✓ Haurrek emandako informazio guztia erabiltzeko baimena lortzen da, eta konfidentzial gisa identifikatutako informazioa babestuta dago une oro.
- ✓ Salaketa-prozedura formal bat ezartzen da parte hartzeko jardueretan inplikaturak dauden haurrek salaketak konfiantza osoz egin ahal izan ditzaten. Prozedurari buruzko informazioa bidezko hizkuntza eta formatuetan eskuragarri dago.
- ✓ Ezin da haur baten argazki, bideo edo irudi digitalik argitaratu erabilera espezifiko baterako haren baimen espliziturik gabe, eta legezko tutoreen baimen informatuak ere beharko dira.
- ✓ Erantzukizun zibilari, segurtasunari eta, bidezkoa bada, bidaiei eta aseguru medikoei lotutako erantzukizunak garbi eskuordetuta eta behar bezala planifikatuta daude.

9. Kontu-ematea. Parte hartu ondoren, haurrek atzeraelikadura eta/edo jarraipena behar dute honako alderdi hauen inguruan: beren ikuspuntuak nola interpretatu eta erabili diren, nolako eragina izan duten edozein emaitzatan, eta non hartzen den egokitze jarraipenari lotutako prozesu eta jardueretan parte hartzeko aukera ematea.

- ✓ Haurrek programaren fase guztietan parte hartzen dute (hasieratik).
- ✓ Helduak arduratsuak dira eta kontuan hartzen dituzte haurrekin hartutako konpromisoak.
- ✓ Haurrei babesa ematen zaie jarraipen- eta ebaluazio-prozesuetan parte hartzeko.
- ✓ Haurrei laguntza ematen zaie parte hartzean izan duten esperientzia berdinen taldeetan, herrian eta beste erakunde batzuetan azaltzeko.
- ✓ Beren parte-hartzeari, eraginari, emaitzei eta egin beharreko hurrengo urratsei buruzko atzeraelikadura bizkor eta garbi jasotzen dute.
- ✓ Atzeraelikadura inplikaturik dauden haur guztiengana iristen da.
- ✓ Parte hartzeko prozesuekin duten gogobetetzeari eta prozesu horiek hobetzeko moduen inguruan dituzten ikuspuntuei buruz galdetzen zaie.
- ✓ Ebaluazioen bidez identifikatutako akatsak aitortzen dira, eta parte hartzeko prozesuak etorkizunean hobetzeko ikasbideak txertatzen dira.

✓ **Kontuak emateko garaia da: Balear Uharteetako haurrek 2030 Agendaren betetzea zaintzen dute.**

#03

3. LEGERIAK BABESTUTAKO PARTE-HARTZEA

Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren berrespenarekin, arauz babesten da haurrak eta nerabeak babes-subjektutzat ez ezik eskubide-subjektutzat ere kontuan hartzeko egindako urrats berria. I. Eranskinean, zehatz-mehatz ikus daiteke Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenari, komunikazioen prozedura bati buruzko hirugarren hautazko protokoloari eta Haurraren Eskubideen Batzordeari lotutako nazioarteko araudia.

Zergatik da garrantzitsua parte hartzeko eskubidea araudi ofizialean babestuta egotea?

Ikusi dugunez parte-hartzea gizakiari datzekion gauza bada eta esparru ugarian agertzen bada ere, haurrek eta nerabeek parte hartzen dutenean eta beren iritzia ematen dutenean funtsezkoa da iritzi hori alderdi zehatz batzuetan islatzea eta herritarrei entzuten dien politika baten bidez bideratzea, 18 urtetik beherako pertsonak kontuan hartuta. Izan ere, botorik eman ezin badute ere, eskubidea dute beren bizitzaren, eskolaren, udalerriaren,

ingurunearen eta herrialdearen inguruan ekarpenak egiteko, eraginpean hartzen dituzten alderdietan. Estatuan, autonomia-erkidegoetan eta toki-mailan horretarako urratsak egin badira ere, bide luzea geratzen da oraindik eskubide hori legerian behar bezala babestuta geratzeko.

Botorik gabe baina hitzarekin: politika haurrentzat ere pentsatuta egon daiteke.

@HUGO PALOTTO (2016) / UNICEF-ESPANA

Haurrak eta nerabeak, eta Espainiako Estatuko araudian parte hartzeko duten eskubidea

Adingabearen Babes Juridikoari buruzko urtarilaren 15eko 1/1996 Lege Organikoaren zioen azalpenean, honela aipatzen dira haurrak: "subjektu aktiboak, parte-hartzaileak eta sortzaileak, beren ingurune pertsonala eta soziala aldatzeko, beren beharrak bilatzeko eta haiei erantzuteko eta besteen beharrei erantzuteko zereginean parte hartzeko gaitasuna dutenak". Gainera, Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenean onartutako eskubide zibil eta politikoak aitortzen zaizkie haurrei:

4. artikulua: Ohorerako, intimitate pertsonal eta familia-intimitaterako eta norberaren irudirako eskubidea. Korrespondentziaren bortxaezintasuna eta komunikazioen sekretua jasotzen ditu.

5. artikulua: Beren garapenerako informazio egokia bilatu, jaso eta erabiltzeko eskubidea. Administrazio publikoek adingabeei zuzendutako informazio-materialaren produkzioa sustatzeko eta haurrei informazio- eta kultura-zerbitzuen eskuragarritasuna errazteko betebeharra dute.

6. artikulua: Ideologia-, kontzientzia- eta erlijio-askatasunerako eskubidea.

7. artikulua: Ingurune gizarte-, kultura-, arte- eta jolas-bizitzan bete-betean parte hartzeko eta herritartasun aktiboan txertatzeko eskubidea. Botere publikoek haurrek parte hartzeko organoen eta haurren erakunde sozialen eraketa sustatzeko duten betebeharra. Elkartzeko eta biltzeko eskubidea.

8. artikulua: Adierazpen-askatasunerako eskubidea.

9. artikulua: Entzuna izateko eskubidea, bai familia-esparruan, bai zuzenean inplikatura dagoen eta esparru pertsonalari, familia-esparruari eta gizarte-esparruari lotutako erabaki bat dakarren prozedura administratibo eta judicial orotan.

Uztailaren 22ko 8/2015 Lege Organikoak eta uztailaren 28ko 26/2015 Legeak (biak haurrak

eta nerabeak babesteko sistema aldatzen dutenak) berretsi egiten dute haurren ikuskera hori. Izan ere, 26/2015 legeak 7. artikulua aldatzen du, eta honako testu hau gaineratzen du:

“Inguruneen irisgarritasuna eta arrazoizko egokitzapenak bermatuko dira, desgaitasunen bat duten adingabeek beren gizarte-, kultura-, arte- eta jolas-bizitza garatu ahal izateko”.

Legeak aipatzen du, gainera, haurrek eskubidea dutela Haurren Eskubideen Batzordean salaketa indibidualak aurkezteko. Ildo horretan, adingabeen betebeharrak eta erantzukizunak berdintasunez, diskriminaziorik gabe eta irisgarritasun unibertsalarekin ezagutu eta betetzera bideratutako ekintzak sustatzeko eskatzen die legeak botere publikoei. Bestalde, haurren betebeharren artean, familia-bizitzan parte hartzeko eta etxea zaintzeko erantzunkidetasuna bere gain hartzeko betebeharrak jasotzen ditu. Gizarte-esparruari dagokionez, legeak ezartzen du haurrek gizartean jarrera arduratsua eta konstruktiboa beren gain hartzeko betebeharra dutela. Parte-hartzea, azkenik, aitortutako erantzukizun demokratiko bat da.

Horren ondorioz, legeak haurrak ahalduztzeko eta erantzunkide egiteko moduari lotutako jarduketa-ildo batzuk ezartzen ditu, herritar aktibo gisa txerta daitezen.

“Administrazio publikoek adingabeei laguntza egokia emango diete beren eskubideak baliatzeko, [...] haurren eta nerabeen garapenerako politika integralak antolatuko dituzte, eta, bereziki, lege honetan aipatutako eskubideei buruzkoak.

[...] Administrazio publikoek kontuan izan beharko dute, berariaz, normalean adingabeak egoten diren espazio, zentro eta zerbitzuen arauketa eta ikuskaritza egokia, beren baldintza fisiko eta ingurumen-baldintzei, [...] giza eskubideen baldintzei dagokienez, bai eta toki horien hezkuntza-proiektu inklusiboei, adingabeen parte-hartzeari eta beren eskubideak ziurtatzen laguntzen duten gainerako baldintzei dagokienez ere”.

Hortaz, lege horretatik ondoriozta daitekeenez, haurren parte-hartzeak eraginkorra eta inklusiboa izan behar du lege, eta ezin da egon borondate politiko edo instituzionalaren mende.

Hezkuntzaren kalitatea hobetzeko abenduaren 9ko 8/2013 Lege Organikoan ezartzen denez, haurrek beren ikastetxeko bizitzan eta funtzionamenduan parte hartzeko eskubidea dute. Legeak eutsi egiten die eskola-kontseiluei, hots, hezkuntza-komunitateko sektore guztiak (irakasleak, ikasleak, familiak, administrazio- eta zerbitzuetako langileak eta udala) ordezkatzuta dituzten ikastetxeetako kide anitzeko gobernu-organismoak. Hala ere, kontseilu horiek galdu egiten dute erabakitze-ahalmena, eta aholku- edo informazio-egitura soilak dira⁶.

Gaur egun, Hezkuntzari buruzko maiatzaren 3ko 2/2006 Lege Organikoa aldatzen duen lege organikoaren proiektua izapidetzen ari da. Lege horretan, honela aipatzen da parte-hartzea: “ikasleek ikastetxeetan eraginkortasunez parte har dezaten bultzatzeko eta ikasleen biltzeko eskubidea errazteko, eskubide hori erabiltzeko baldintzak ezarriko dituzte ikastetxeek, beren antolamenduko eta funtzionamenduko arauak lantzen dituztenean”.

Bestalde, Estatuan, parte hartzeko tokiko organoetako eta elkarte-mugimenduko haurrek eta nerabeek ordezkari izateko espazioak bultzatzen dira. Adibidez, Haurren eta Nerabeen Eskubideen Batzordeak Diputatuen Kongresuan egiten dituen agerpenak aipa daitezke. Izan ere, 2017. urteaz geroztik, zortzi ordezkari aurrez landu dituzten intereseko gai batzuk aztertzen dituzte bertan (oro har, haurrek eta nerabeek parte hartzeko tokiko kontseiluen Estatuko topaketetan ezarritako ondorioak).

Gaur egun, gainera, UNICEF Espainiak, Haurren Plataformarekin batera, haurren eta nerabeen Estatuko kontseiluaren sorkuntza bultzatzen ari da, eta Gizarte Eskubideen eta 2030 Agendaren Ministerioko Haurren eta Nerabeen Eskubideen Zuzendaritza Nagusiak ezarritako bigarren lehentasuna da.

Haurrek parte hartzeko Estatuko kontseiluaren lehen harria jarri dute hainbat haurrek.

⁶. LOMCEk LOEren (2006) 127. artikulua (‘‘Eskola Kontseiluaren eskumenak’’) a), b), e), h) eta i) letrak aldatzen ditu.

Haurrak eta nerabeak, eta Autonomia Erkidegoko araudian parte hartzeko duten eskubidea

Autonomia-erkidegoetan haurren eskubideei buruz dagoen araudiari dagokionez, autonomia-erkidego gehienek haurren babesari edo eskubideei buruzko lege bat dute, eta lege horietan, neurri handiagoan edo txikiagoan, HEHan berretsitako eskubideen (eta, haien artean, parte hartzeko eskubidearen) adierazpena jasotzen da. Lege horietako gehienetan aipatzen denez, administrazio publikoak haurren parte-hartzea sustatzeko eta horretara eta hurrek eraginpean hartzen dituzten programa, proiektu edo erabakiei buruz dituzten iritzia jasotzera bideratutako formulak gaitzeko eta espazio espezifikoak sortzeko betebeharra du. Hala ere, araudi horiek neurri txikian garatzen dira hurrek parte hartzeko organoak ezartzen dituzten erregelamenduen bidez.

Herritarren parte-hartzeari buruzko araudiaren arloan, autonomia-erkidegoetako araudia aztertuta ikus daiteke dauden lege gehienetan ez dela aipatzen hurrek parte hartzeko duten eskubidea. Salbuespen gisa, bi lege aipa daitezke. Alde batetik, erreferendumez bestelako herri-kontsultei buruzko Kataluniako irailaren 26ko 10/2014 legeak ezartzen duenez, kontsulta horietan 16 urtetik gorako herritarrek parte har dezakete (eta herritarrek parte hartzeko prozesuaren xedea dela eta beharrezkoa bada, gazteagoek ere bai). Bestetik, Madrilgo Erkidegoko 18/1999 legeak, Haurren eta Nerabeen Arreta Kontseilua arautzeaz gain, hurrek eta nerabeek parte hartzeko batzordeen nahitaezko sorkuntza aurreikusten du, "adingabeen interesen eta premien zuzeneko ezagutza ahalbidetzeko".

Herritarren parte-hartzeari buruzko Andaluziako abenduaren 7ko 7/2017 Legearen 35. artikuluan, honako hau aipatzen da: "Autonomia Erkidegoko edo tokiko parte-hartze kontsultetan parte hartzeko eskubidea izango dute (...) 16 urtetik gorako pertsona guztiek (...). Adin-muga hori saihestu ahal izango da haurrak eta haien eskubideak zuzenean eraginpean hartzen dituzten gaietan".

Nafarroaren kasuan, Nafarroako Parte-hartze Demokratikoari buruzko martxoaren 22ko 12/2019 Foru Legeak titulu oso batean (IV. tituluaren) arautzen du haurren eta nerabeen parte-hartzea,

eta Nafarroako haur eta nerabeen kontseiluaren sorkuntza aurreikusten du.

Gainerako autonomia-erkidegoetan, herritarren parte-hartzeari buruzko legeek, baldin badaude, ez dute aipamen espezifikorik egiten 18 urtetik beherako pertsonen parte-hartzeari buruz, edota oso aipamen orokorrak egiten dituzte.

Haurrek eta nerabeek parte hartzeko kontseilu autonomikoak

Haurren eta nerabeen parte-hartzeak autonomia-erkidegoetan babesa, baliabideak eta iraunkortasuna izan ditzan, funtsezkoa da parte hartzeko udalaz gaindiko egiturak arautzea. Nolanahi ere, beharrezkoa da autonomia-erkidegoetako gobernuek aurrera egin ahal izatea parte hartzeko kontseilu autonomikoak arautu eta abian jartzeko bidean.

Gaur egun, abian daude **Asturiasko Printzerriko haurren eta nerabeen foroa** eta **Kataluniako haurren eta nerabeen kontseilu nazionala (CNIAC)**.

Beste autonomia-erkidego batzuetan, parte hartzeko kontseilu autonomikoen sorkuntza zehazten da, eta hainbat formula aipatzen dira:

Kanarietan, haurren eta nerabeen kontsultarako eta parte-hartze politikorako organo baten osaera ezartzen da **Kanarietako haurren eta familien 2019-2023 aldiko estrategian**; era berean, **Galizian** egitura horren sorkuntza jasotzen da **Galiziako haurren eta nerabeen estrategian (2018-2020)**, baita **Madrilgo Erkidegoan** ere, **2017-2021 aldiko haur eta nerabeen Planaren** bidez.

Gaztela-Mantxan, haurrek parte hartzeko mahaiaren sorkuntza eta funtzionamendua arautzen da **Gaztela-Mantxako haurren eta familien eskualde-kontseilua sortzen eta arautzen duen maiatzaren 21eko 49/2019 Dekretuaren** bidez.

Valentziako Erkidegoan, **haurren eta nerabeen eskubide eta bermeei buruzko Generalitatearen abenduaren 21eko 26/2018 Legeak** parte hartzeko kontseilu autonomiko baten sorkuntza jasotzen du.

Maila sektorialean, **Mallorcako Consell Insular** izenekoak **haurrek babes-esparruan parte hartzeko kontseilua** sortu zuen 2014an, sorkuntzari eta funtzionamenduari buruzko ebazpen baten bidez; **Euskal Autonomia Erkidegoan**, **Arartekoaren Haur eta Nerabeen Kontseilua** dago abian, parte-hartze, kontsulta eta aholkularitzarako organo gisa. Haren funtzio nagusia haurrak eraginpean hartzen dituzten gaietan aholkularitza eskaintzea da. DBHn eskolatutako 12 neska-mutilek osatzen dute (2 Arabakoak dira, 6 Bizkaikoak eta 4 Gipuzkoakoak). Era berean, **Andaluzian** Adingabeen Defendatzailearen mendeko **"e-foro de menores"** izeneko dago abian.

🔗 **Nolako legea nahi dute Madrilgo haurrek beren eskubideak defendatzeko?**

🔗 **Haurrei buruzko lege berrian zeharkako ikuspegi bat txertatzea eskatu dute haurrek Valentziako gorteetan.**

@ANGELINA LITVIN / UNSPLASH

#04

4. HAURRAK ETA NERABEAK, ETA TOKIKO ESPARRUAN PARTE HARTZEKO DUTEN ESKUBIDEA

Parte hartzeko eskubidea esparru orotan (familia-esparruan, hezkuntza-esparruan, esparru komunitarioan, tokiko esparruan eta abar) eta inguruabar orotan (hala nola COVID-19ak eragindako egoeran) sustatu behar da. Tokiko esparruan, Haurren Lagun diren Hiriak ekimenaren bidez, tokiko 277 gobernuk parte hartzeko tokiko egiturak dituzte. Egitura horietan, haurrek eta nerabeek biltzeko gune iraunkorrak dituzte, beren ingurunerik hurbilenari (herriari edo hiriari) lotutako intereseko gaiak planteatzeko eta haiei buruz eztabaidatzeko. Proposamen horiek tokiko politikan oihartzuna izan dezaten, ezinbestekoa da neska-mutilen talde horiek tokiko agintariekin aldzika biltzea. Horren bidez, alkateek zuzenean ezagutu ditzakete haurren premiak, haien iritziak kontuan hartzen dituzte, eta iritzi horiek tokiko politiken bidez bideratu daitezke. Garrantzitsua da egitura horiek dinamikoak, haurren eta nerabeen premietara egokituak, malguak eta iraunkorrak izatea.

Ekintzak haurrekin eta nerabeekin batera diseinatzea: parte hartzeko taldeak osatu eta dinamizatzeko gomendioak

Parte-hartze protagonistaren printzipioaren arabera, ahal den guztietan haur eta nerabeen talde bat egongo da, jarduerak eta proiektuak diseinatzeko prozesuan beren ikuspegiaren ekarpena egin ahal izan dezaten. Gainera, haurrei edo nerabeei zuzendutako proiektuen kasuan, aurrez elkarrekin diseinatzeko espazio bat izateak ekintzak haien premietara egokituta daudela bermatuko du.

Atal honetan, tokiko esparruan parte hartzeko egiturak sortu eta dinamizatzeko kontuan hartu beharreko alderdiak planteatzen dira. Ekarpene horiek 11 nerabek egin dituzte (UNICEF Espainiako aholkularitza-taldeko eta Asturiasko Gazteen Foroko ordezkariak). Kontuan hartu da, halaber, 2018an "Zure kontseilurako aholkuak" ("Consejos para tu consejo") izenekoekin hasitako prozesuan oinarrituta udal-teknikariek egindako lan-prozesua eta gomendioak⁷.

Avilés: haurrek eta gazteek parte hartzeko espazioak sortzen.

Zure kontseilurako aholkuak.

⁷ Haurrek eta nerabeek parte hartzeko kontseiluen Estatuko IV. Topaketan (Oviedo, 2018), udal-teknikari laguntzaileekin egindako lan-saio paraleloetan. Ikus 1. orri-oineko oharra.

PARTE HARTZEKO ORGANOAREN HEDAPENA⁸

Parte hartzeko taldearen berri ematen duen informazioa haur eta nerabe guztiei iristen zaiela bermatzea

	Implementatu gabe	Prozesuan	Osatuta
Parte hartzeko organoaren aurkezpenak egiten dira ikastetxe eta institutuetan, hitzaldi dinamikoen bidez.	☐	☐	☐
Parte hartzeko organoaren aurkezpenak egiten dira elkarteetan, hitzaldi dinamikoen bidez.	☐	☐	☐
Taldea osatzen duten edo osatu duten haurrek eta nerabeek hitzaldietan parte hartzen dute, beren esperientzia zuzenean kontatzeko.	☐	☐	☐
Taldea sare sozialen bitartez zabaltzen da, ahalik eta haur eta nerabe gehienengana iristeko.	☐	☐	☐
Parte hartzeko beste organo batzuetako ordezkariak gonbidatzen dira udalerrira, beren esperientzia kontatu dezaten.	☐	☐	☐
Informazioa zabaltzeko, kartelak ipintzen dira leku ezagunetan, eta/edo liburuxkak banatzen dira gazteentzako informazio-bulegoetan eta elkarteetan.	☐	☐	☐
Jarduerak eta dinamikak egiten dira kalean, parte hartzeko taldea udalerriko haurrengana hurbiltzeko.	☐	☐	☐
Egungo testuingurua hartzen da kontuan hedapen-estrategia egokitzeko (hainbat egoera kontuan hartuta, hala nola Covid-19ak eragindakoa).	☐	☐	☐

⁸. Parte hartzeko organo, egitura, talde zein kontseilu terminoak erabiltzen dira, eta tokiko esparruan antolatuta dagoen eta protagonista gisa haurrak eta nerabeak dituen egitura bat dela azpimarratzen da.

ESPAZIO ADIERAZGARRIAK, BABESLEAK, INKLUSIBOAK ETA PLURALAK

Haur eta nerabe guztiek izan behar dute taldeko partaide izateko aukera

Inplementatu gabe

Prozesuan

Osatuta

Parte hartzeko interesa eta motibazioa duten 18 urtera bitarteko haur eta nerabe guztiek zuzeneko sarbidea dute. Taldea haur guztientzat irekita dago, inolako baldintzarik gabe.

☐
☐
☐

Udalerriko ikastetxe bakoitzeko haurrek eta nerabeek parte hartzen dutela ziurtatzen da.

☐
☐
☐

Parte hartzeko organoak espazio propioa, atsegina eta egokitua du.

☐
☐
☐

Udalerriko eskola-errealitatetik kanpoko beste haur-kolektibo eta/edo elkarte batzuk barnean hartzen dira.

☐
☐
☐

Taldean parte hartzeko udalerriko beste sektore batzuetako haurrek falta diren aztertzen da. Faltza badira, ekintza zehatzen bat egiten da inplika daitezen sustatzeko.

☐
☐
☐

Talde-lana eta talde-kohesioa sustatzen dira, bereziki lehen saioetan, pertsona guztiek batasun-sentimendua izan dezaten.

☐
☐
☐

Kalteberatasun-egoeran dauden haurrek eta nerabeak txertatzeko aukera kontuan hartzen da.

☐
☐
☐

Irisgarritasun fisiko eta kognitiboa bermatzen da, eta prozesua taldearen premietara egokitzen da.

☐
☐
☐

Desgaitasuna duten haurrentzako beharrezkoak diren baliabideak daude (baliabide materialak, profesionalen laguntza).

☐
☐
☐

Haurrek eta nerabeek ezagutzen dituzten babes-puntu fokal batzuk esleitzen dira.

☐
☐
☐

Haurrek eta nerabeek babesgabetasunari eta/edo eskubideen urratzeari lotutako ekintza edo egoera ororen berri eman ahal izateko mekanismo bat dago.

☐
☐
☐

Bilerak testuingurura eta taldearen egoerara egokitzen dira (COVID-19ak eragindako egoerara, adibidez), eta taldeak online parte hartzeko aukera bermatzen da, eten digitala kontuan hartuta.

☐
☐
☐

ESPAZIO DINAMIKOAK, BABESLEAK ETA HELBURU ZEHATZAK DITUZTENAK

Haurrek eta nerabeek zentzua aurkitzen diote beren parte-hartzeari

Implementatu gabe

Prozesuan

Osatuta

Parte hartzeko taldearen bileretan, espazio bat gordetzen da distentsio-jardueretarako.

☐
☐

Taldeak bere iritziak kontuan hartzen direla sentitzen du.

☐
☐
☐

Prozesuaren ebaluazio bat ezartzen da taldearekin egiteko, autoebaluazioa eta ongizate pertsonalaren eta taldearen ongizatearen maila neurtzeko adierazleak (ordezkagarritasuna, abandonua, fidelizazioa eta abar) barne.

☐
☐
☐

Taldeak lortzeko moduko helburu zehatzak ezartzen ditu.

☐
☐
☐

Beren intereseko gaiak inolako mugarik gabe planteatu ditzaketela sentitzen dute.

☐
☐
☐

Taldearen autokudeaketa eta autoantolaketa sustatzen da.

☐
☐
☐

Taldeak berak landutako funtzionamendu-araudi malgu bat dago.

☐
☐
☐

Haurrak eta nerabeak benetako protagonistak dira bileretan.

☐
☐
☐

Bilerak irekitzeko eta, era horretan, beste haur eta nerabe batzuek parte hartu ahal izateko aukera ematen da (batzararak, osoko bilkura irekiak eta abar).

☐
☐
☐

Bilerak haurren eta nerabeen ordutegietara egokitzen dira.

☐
☐
☐

Taldearen jarduerak jarraitu egiten du inguruabarrak edozein izanik ere (COVID-19ak eragindako egoeran, adibidez).

☐
☐
☐

Talde dinamizatzailea haurren eskubideen arloan prestatuta dago, eta zaintza-protokoloei jarraitzen die.

☐
☐
☐

Parte hartzeko taldearen jardueraren memoriak lantzen dira.

☐
☐
☐

Tokiko gobernuak babes- eta zaintza-protokolo espezifiko bat du.

☐
☐
☐

TALDEAK BABESA ETA AINTZATESPENA DU

Gizarte-eragileen eta eragile politikoaren babesa

	Inplementatu gabe	Prozesuan	Osatuta
Haurrek eta nerabeek inplikazioa eta motibazioa agertzen dute.	☐	☐	☐
Tokiko gobernuak baliabideak bideratzen ditu taldea dinamizatzeko.	☐	☐	☐
Parte hartzeko taldea kudeatu eta dinamizatzeko behar adina langile daude.	☐	☐	☐
Taldeak bere premietara egokitutako espazio bat du biltzeko.	☐	☐	☐
Talde politikoa urtean 2tan biltzen da gutxienez taldearekin.	☐	☐	☐
Talde politikoak kontuan hartzen ditu taldeak neurri eta/edo politika zehatzei buruz adierazten dituen iritziak.	☐	☐	☐
Gobernu-taldeak kontuak emateko mekanismoak ezartzen dira, taldearen proposamenei buruzko informazioa eman dezan, haurren eta nerabeen izaerara egokitutako hizkuntza batean.	☐	☐	☐
Talde teknikoak, gobernu-taldeak eta haurrek eta nerabeek parte hartzeko organoaren proposamenen jarraipena egiten dute.	☐	☐	☐
Parte hartzeko kontseiluaren lana zabaldu egiten da tokiko gobernuaren barruan –lehenik– eta beste administrazio publiko batzuetan.	☐	☐	☐
Taldearen proposamenen arabera, zinegotzi jakin batzuekin biltzeko aukera dute (hezkuntza-arlokoarekin, gizarte-zerbitzuen arlokoarekin, hirigintza-arlokoarekin, ogasun-arlokoarekin eta abar).	☐	☐	☐
Aurrekontu bat dago parte hartzeko organoak berak betearazteko.	☐	☐	☐
Herritarrek badute haurrek eta nerabeek parte hartzeko organoaren berri.	☐	☐	☐
Parte hartzeko kontseiluaren jardueraren memoria zabaltzen da.	☐	☐	☐
Parte hartzeko taldeak proposamenak jasotzeko eta bere prozesua ikastetxeetan azaltzeko espazioak ditu.	☐	☐	☐
Legezko tutoreek eta familiak haurren eta nerabeen prozesua bultzatzen dute.	☐	☐	☐

ALTERNATIBAK PLANTEATZEN DIRA ADINAREN ARABERA

A
B
C

BALIOZKO PARTE-HARTZEA ADIN GUZTIETAN

	Implementatu gabe	Prozesuan	Osatuta
Azpitalde edo batzordeetan lantzen dira, adinaren arabera (haurrak / nerabeak).	☐	☐	☐
Adin-tarte guztien arteko topaketa-espazioak daude proposamenak elkartrukatzeko.	☐	☐	☐
Haurren eta nerabeen adinaren arabeko ordezkaritza zabala dago.	☐	☐	☐
Ez da mugatzen taldean jarraitzeko aukera, eta taldekide bakoitzaren interesa errespetatzen da.	☐	☐	☐
18 urte betetzen dituzten neska-mutilei parte hartzen jarraitzeko alternatibak planteatzen zaizkie.	☐	☐	☐
Taldea utzi duten nerabeen eta egungo taldekideen arteko harremanari eusten zaio.	☐	☐	☐

@TYLER LAGALO / WWW.UNSPLASH.COM

#05

5. EDOZEIN INGURUABARRETAN PARTE HARTZEA

COVID-19aren agerpenak eguneroko bizitza aldatu du sektore eta adin-talde guztietan. Zalantzarik gabe, haur eta nerabeentzat inpaktu handia izan da, kontuan hartuta ikasteko modalitate berria, lagunekiko edo senideekiko kontaktu fisikoaren ezintasuna, kalerako irteerak, jolasteko irteerak eta abar. Jakina, eragina izan du haurrek eta nerabeek parte hartzeko duten eskubidean. Haurren Lagun diren Hiriak ekimenak jaso duenez, parte hartzeko tokiko 73 kontseiluk jarraitu dute abian gutxienez, eta, 2020ko martxotik ekainera bitarte, 35 alkatek bilera birtualak egin dituzte beren udalerriko parte hartzeko kontseiluarekin.

Parte hartzeko eskubideak aurrera egin behar du inguruabarrak edozein izanik ere. Horregatik, alternatibak hartu behar dira kontuan, bilera eta topaketa presentzialak aldatu badaitezke ere. Jakina, garrantzitsua da beren inguruabarregatik edo testuinguruagatik internet edo gailu elektronikorik eskuragarri ez duten haurrak identifikatzea. Aldi berean, haurrik txikienentzako alternatibak hartu behar dira kontuan, haiek ere topaketa digitaletan parte hartu ahal izan dezaten.

Gainera, online parte-hartzeak konpromiso politiko handiagoa dakar, online eta offline. Haurrak eta nerabeak mundu digitalari lotutako ekintzekin konprometitu daitezke, eta elementu berritzaileak gaineratu ditzakete, jardunbide presentzialak eta online mobilizazioa uztartu ahal izango dituztenak (modu presentzialean elkarretaratzeko WhatsApp bidezko deialdiak, adibidez)⁹.

🔗 Berrogeialdian parte hartzeko taldeak dinamizatzen: “online” paradigma berria geratzeko etorri da”.

@FREEPIK / WWW.FREEPIK.ES

9. <https://www.unicef.org/globalinsight/reports/digital-civic-engagement-young-people>.

Oro har, parte-hartze digital egokia sustatzeko, honako hauek hartu beharko ditugu kontuan¹⁰:

PREMIEN MAPAKETA

Haur eta nerabe bakoitzaren egoeraren analisisia

	Implementatu gabe	Prozesuan	Osatuta
Internet eta/edo gailuak eskuragarri izateko zailtasunak dituzten haurrak eta nerabeak identifikatu dira.	☐	☐	☐
Internet eta/edo gailuak eskuragarri izateko zailtasunak dituzten haurrei soluzio bat eman zaie.	☐	☐	☐
Internerako konektagarritasunaren arazoa konpondu edo gailurik eskaini ezin izan bada, alternatibak planteatu zaizkie zailtasun horiek zituzten haurrei eta nerabeei.	☐	☐	☐
Haurren eta nerabeen taldea soluzioen eta/edo alternatiben planteamenduan inplikatzeko da.	☐	☐	☐

ONLINE PLATAFORMETAN SARTZEKO AUKERA

Topaketa digitaletarako sarbidea erraztea

	Implementatu gabe	Prozesuan	Osatuta
Haurrak eta nerabeak plataforma digitaletan konektatzeko legezko adina kontuan hartzen da.	☐	☐	☐
Konektatzeko alternatibak eskaintzen zaizkie haur txikienei (familiak inplikatzearen bidez).	☐	☐	☐
Haurren eta nerabeen adinetara egokitutako baliabide digitalak eta tresnak erabiltzen dira (jokoak, ilustrazioak, sinbolo lagunkoak eta abar).	☐	☐	☐
Haurrek eta nerabeek plataforma digitaletan sartzeko dituzten premiak kontuan hartzen dira (bideratzaileen laguntza, eskuragarritasuna eta abar), eta inklusioa sustatzen da.	☐	☐	☐
Online plataformen erabilerari eta sarbideari lotutako prestakuntza espezifiko ematen da.	☐	☐	☐

¹⁰. Atal horietako batzuen iturria: <https://www.unicef.org.uk/child-friendly-cities/home/coronavirus-response/coronavirus-response-staying-safe/online-safeguarding-tips/>

ONLINE BABESA BERMATZEA

Haurrak eta nerabeak ingurune digitalean babestea

	Inplementatu gabe	Prozesuan	Osatuta
Haurren eta nerabeen familiak eta/edo legezko tutoreek adostasun espezifikoa ematen dute plataforma digitalak erabiltzeko baimen baten bidez, parte-hartzailearen beraren baimena barnean hartuta.		☐	☐
Beharrezkoak diren gailuak izan ezean (inprimagailua eta abar), baimena online sinatu ahal izateko alternatibak ematen zaizkie familiei.	☐	☐	☐
Haurrek eta nerabeek ez dute informazio pertsonala partekatzen (izenarekin baino ez dira identifikatzen, eta bilerak enkostratu egiten dira, taldeko gaiak baino ez aztertzeke).	☐	☐	☐
Heldu bideratzaileek kontu ofizialak erabiltzen dituzte (helbide elektronikoak, sare sozial ez-pertsonalak).	☐	☐	☐
Heldu bideratzaileak ez dira haurren eta nerabeen kontuekin lotzen (Instagram, twitter, Facebook...).	☐	☐	☐
Tokiko gobernuaren zaintza-politikak babes digitalari lotutako alderdiak jasotzen ditu.	☐	☐	☐

SAIOAK PLANIFIKATZEA

Bilerak antolatzean premiak eta arriskuak baloratzea

	Inplementatu gabe	Prozesuan	Osatuta
Parte-hartzaileen kopurua, plataforma digitalen eskuragarritasuna, gaitzerrenda eta bileren maiztasuna kontuan hartzen dira.	☐	☐	☐
Haurrek eta nerabeek zeregin protagonista betetzen dute interesekeo gaiak planteatzean eta saioak antolatzean.	☐	☐	☐
Bileraren edukiak alde aurretik partekatzen dira, haur eta nerabe guztiak informatuta egon daitezten.	☐	☐	☐
Komunikazio-bide bat planteatzen da bileran parte hartu ezin duten haurrek eta nerabeek informazioa geroago jaso dezaten.	☐	☐	☐
Bilerak haurrek eta nerabeek berek proposatutako erabakiekin amaitzen dira.	☐	☐	☐
Online prozesuaren ebaluazioa egiten da.	☐	☐	☐

Parte hartzeko organoen online topaketen antolaketa

COVID-19a agertu arte, topaketak, oro har, modu presentzialean planteatu eta egin dira, hainbat modalitatetan: parte hartzeko organoko kideen udal-bilerak, topaketa autonomikoak hainbat kontseilutako haur eta nerabeen ordezkariekin, haurren agerpenak autonomia-erkidegoetako parlamentuetan, Estatuko topaketak eta abar. Atal honetan, topaketa digitalak antolatzeko kontuan hartu beharreko hainbat kontsiderazio azalduko dira.

Online saioak antolatzeko gako praktikoak	Inplementatu gabe	Prozesuan	Osatuta
Online topaketa bat egiteko baliabide nahikoak daude (plataforma, talde dinamizatzailea, haurren eta nerabeen inplikazioa).	☐	☐	☐
Topaketaren egitura zehaztu da (iraupena, gaiak, parte-hartzaileen kopurua eta abar).	☐	☐	☐
Prozesua haur eta nerabeen talde eragile batekin diseinatzen da.	☐	☐	☐
Topaketaren helburuak zehazten dira.	☐	☐	☐
Topaketan espero diren emaitzak eta komunikazio-mekanismoak zehazten dira.	☐	☐	☐
Haurrak eta nerabeak modu proaktiboan inplikatzen dira saioen garapenean.	☐	☐	☐
Topaketa garatzeko metodologia zehatz bat lantzen da.	☐	☐	☐
Saio arinak planteatzen dira, etenaldi egokiekin.	☐	☐	☐
Haurren eskubideetan prestatuta dauden eta tresna digitalak era egokian erabiltzen dituzten dinamizatzaileen talde bat dago.	☐	☐	☐
Topaketaren beharrei erantzuten dien plataforma digital egoki bat dago.	☐	☐	☐
Saio paraleloak egiten dira gaiak talde txikietan aztertzeko, eta bideratzaile 1 dago talde bakoitzean.	☐	☐	☐
Talde bakoitzaren ondorioak partekatzeko mekanismo bat ezartzen da.	☐	☐	☐
Babes-puntu fokal bat dago.	☐	☐	☐
Saioetarako sarbide egokia bermatzen da, bileran sartzeko segurtasun-iragazkiekin.	☐	☐	☐
Saioak behar bezala garatzeko laguntza tekniko jasotzen da (sarbideari, soinuari, mikrofonoei eta abarri lotutako arazoak konpontzen dira).	☐	☐	☐
Lortutako emaitzak beste haur eta nerabe batzuekin, talde politikoekin, udal-teknikariekin, hezitzaileekin eta abarrekin saio ireki batean partekatzeko aukera kontuan hartzen da.	☐	☐	☐

BALIABIDEAK

Atal honetan, kontsultatutako bibliografia ez ezik, haurren eta nerabeen parte-hartzeari lotutako beste baliabide batzuen katalogo bat ere txertatu dugu, informazioa zabaltzeko.

Nazioarteko esparrua

- Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena.
- Haurraren Eskubideen Batzordea (2009). 12 zenbakiko Oharra: haurrak entzuna izateko duen eskubidea.
- Komunikazioen prozedura bati buruzko hirugarren protokoloa (OPIC).
- Haurraren Eskubideen Batzordea (2014) – Jorge Cardona batzordekide ohiaren txostena.
- UNICEF, Save the Children, Nazioarteko Plana, World Vision (2014). Haurren parte-hartzea monitorizatu eta ebaluatzeko tresna multzoa: 1. koaderno, 2. koaderno, 3. koaderno, 4. koaderno, 5. koaderno, 6. Koaderno.
- UNICEF (2020). Haurren eta gazteen parte-hartzea: ekintzarako aukerak.
- Europako Kontseilua, Children's rights division and youth department (2016) Child participation assessment tool.
- UNICEF, Adolescent participation and civic engagement.
- UNICEF, Voices of Youth.
- UNICEF, Strategies Child/Youth Participation.

UNICEF Espainia

- UNICEF Espainia (2020): La participación de niños, niñas y adolescentes debe continuar.
- UNICEF Espainia (2020): ¿Cómo fomentar la participación en el confinamiento y post-confinamiento?
- UNICEF Espainia (2020): Consejos prácticos para incluir a los adolescentes y jóvenes en la respuesta de la COVID-19.
- UNICEF Espainia eta Los Glayus (2014) elkarteak: Entendiendo la participación infantil: ideas, estrategias y dinámicas para trabajar la participación infantil paso a paso.
- UNICEF Andalucía (2014): Guía básica para la creación de consejos de infancia y adolescencia en el ámbito local con enfoque de género.

Beste baliabide batzuk

- Los Glayus elkarteak (2016). "Avanzando a ritmo de infancia" gida.
- Madrilgo enklabea eta Udala (2018): Guía para promover la participación infantil y adolescente de la ciudad de Madrid.
- Nafarroako Gobernua (2020): Haurrek eta nerabeek toki-mailan parte hartzeko organoak diseinatzeko Gidaliburua.
- Save the Children (2006): El derecho a la participación infantil de los niños, niñas y adolescentes en situación de riesgo.

ERANSKINA NAZIOARTEKO LEGE-ESPARRUA

Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena

1989ko azaroaren 20an, Nazio Batuen Ekonomia eta Gizarte Kontseiluaren Giza Eskubideen Batzordearen proiektua onartu zuen Nazio Batuen Batzar Nagusiak 44/25 Ebazpenaren bidez. Ondoren, bere gain hartu eta sinatu eta berresteko aukera ireki zuen "Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena" (HEH) izenarekin, eta 1990eko irailaren 2an jarri zen indarrean. Espainiak 1990eko azaroaren 30ean berretsi zuen. 54 artikuluz osatuta dago, eta, bertan, haur eta nerabe guztien eskubide ekonomikoak, sozialak, kulturalak, zibilak eta politikoak jasota daude. 8 arau multzoren inguruan egituratuta dagoela esan daiteke:

1. Hitzarmenaren aplikazio-esparrua,
2. Oinarri izan diren printzipio orokorrak,
3. Estatuak hartu beharreko neurri orokorrak,
4. Hainbat eskubide haurren egoera bereziaren arabera zehaztea,
5. Haurrak, eskubide-urratze batzuen aurrean bereziki kalteberak izanik, urratze horien aurrean babesteko betebeharrak,
6. Kalteberatasun bikoitzeko egoeran dauden haurren inguruko betebeharrak, beren eskubideak baliatzeko ahalik eta oztopo gehien murrizteko,

7. Hitzarmenaren kontrol-mekanismoari buruzko xedapenak,
8. Sinadurari, indarrean jartzeari, erreserbei eta abarri buruzko azken xedapenak.

Aplikazio pertsonalaren esparruari dagokionez, 1. artikuluan "haur" terminoaren definizioa dugu: "hemezortzi urte baino gutxiago dituen gizakia. Kanpoan geratuko dira legearen arabera adin-nagusitasuna lehenago lortu dutenak". Aplikatzen den lurralde-esparruari dagokionez, 2.1 artikulua honako hau ezartzen du: "Estatu kideek Hitzarmen honetan aipatutako eskubideak errespetatuko dituzte eta bermatuko dute beren jurisdikziopean dauden haurrei aplikatuko zaizkiela". Horrek esan nahi du Hitzarmenaren arabera Estatuak dituen betebeharrak Estatuko lurraldean ez ezik bere lurraldetik kanpo baina bere jurisdikziopean egiten den jarduera orotan ere bete egin behar direla, zenbaitetan estatuen jurisdikzioa lurralde nazionaletik kanpo betetzen baita.

HEHaren berritasun nagusia da haurrak eta nerabeak jada ez direla babes-neurrien objektu pasiboak, eskubide-subjektu aktiboak baizik. Horrek legeria-aldaketa dakar, baina, batez ere, erabateko paradigma-aldaketa dakar, haur eta nerabeei eta haiekiko harremanei buruzko gogoeta egiteko beharra. Izan ere, Hitzarmenaren azpian dagoen ideia nagusia da haurrak babes-eskubideen titularrak ez ezik, eskubide zibil eta politikoen titularrak ere badirela.

Hain zuzen ere, parte hartzeko eskubidea Hitzarmenaren bidez haurrei eta nerabeei aitortu zaizkien eskubide zibil eta politikoen taldean sartuta dago. Eskubide horiek 12-17. artikuluetan jasota daude, eta haurrak ahots propioa duten aldaketa-eragileztat hartzen dituen ikuspegi berri horren muina eta funtsa dira. Ondoren, artikuluen edukien laburpena eskainiko dugu:

- 12. artikulua: Haurrek dagozkien gai guztietan beren iritzia adierazteko eta iritzi hori kontuan hartua izateko eskubidea dute, beren adinaren eta heldutasunaren arabera.
- 13. artikulua: Haurrak adierazpen-askatasuna izango du, muga politikoak kontuan izan gabe; eskubide horren barruan sartuko dira edozein ideia edo informazio bilatu, jaso eta zabaltzea, bai ahoz, idatziz edo inprimakiz, modu artistikoan edo haurrak aukeratzen duen edozein modutan.
- 14. artikulua: Haurrak pentsamendu-, kontzientzia- eta erlijio-askatasuna izango du, eta estatu kideek hori errespetatuko dute.
- 15. artikulua: Estatu kideek haurrari aitortzen diote elkartzeko eta bilera baketsuak egiteko askatasunerako eskubidea.
- 16. artikulua: Haurrek ez dute jasango beren bizitza pribatuan, familian, bizilekuan edo gutunerian esku-sartze arbitrario edo legez kanpoko, ez eta bere ospe eta izen onari eginiko erasorik.
- 17. artikulua: Estatu kideek funtzio garrantzitsua aitortzen diete komunikabideei arlo honetan ere. Hortaz, zainduko dute haurrak Estatuko eta nazioarteko informazio eta materiala jasotzeko duen eskubidea, batez ere informazio eta material horien helburua bada haurraren ongizate sozial, espiritual eta morala, eta osasun fisiko eta mentala sustatzea.

Parte hartzeko eskubidea hain garrantzitsua da HEHan, non haren printzipio orokorraren maila hartzen duen. Oinarri dituen gainerako hiru printzipioak diskriminaziorik ez jasateko eskubidea (2. artikulua), bizitzeko, bizirauteko eta garatzeko eskubidea (6. artikulua) eta haurraren interes gorenaren lehentasuna (3.1 artikulua) dira. Lau printzipio horiek Hitzarmena egituratzen duten ardatzak islatzen dituzte: parte-hartzea, babesa eta hornidura.

HEHaren funtsezko beste berritasun bat da ez dela adierazpen bat, haurren eskubideei buruzko aurreko nazioarteko testuak bezalakoa, hau da, dagoeneko ez dela asmo-deklarazio soil bat, juridikoki loteslea den eta, beraz, berresten duten estatuak nahitaez bete behar duten dokumentu bat baizik. Horrek esan nahi du estatu kideek edo alderdiek beren barne-araudia Hitzarmenak ezartzen duenera egokitze konpromisoa hartzen dutela.

Gaur egun, Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena historiako itunik berretsiena da. Zehazki, 196 estatu berretsi dute. Ameriketako Estatu Batuek sinatu dute, baina ez dute beren ordenamenduan jaso.

HAURRAREN ESKUBIDEEN BATZORDEA

Hitzarmenaren parte diren estatuak kontuak eman behar dizkiote Haurraren Eskubideen Batzordeari¹¹. Adituen organo hori ad hoc sortu zen 43. artikulua bitartez, Hitzarmenaren betetzea ikuskatzeko eta herrialde bakoitzak egindako aurrerapenak aztertzeko.

Batzordea haurren eskubideetan espezializatutako hemezortzi aditu independentez osatuta dago. Adituak estatuak aukeratzen dituzte, bidezko banaketa geografikoaren, kultura juridiko guztien ordezkaritza, genero-ekitatearen eta diziplina anitzekoaren printzipioak errespetatuz.

¹¹. Haurraren Eskubideen Batzordearen funtzionamenduari buruzko informazio gehiago: <http://www2.ohchr.org/spanish/bodies/crc>

HEHaren aplikazioaren jarraipena egiteko, hainbat tresna erabiltzen dira. Hasteko, herrialdeek txosten nazional bat aurkeztu behar dute, lehenik eta behin Hitzarmena berretsi eta bi urte igarotakoan, eta ondoren 5 urtean behin. Txosten nazional horiek batera, itzaleko txostenak edo txosten osagarriak aurkeztu ohi dira. Txosten horiek antolatutako gizarte zibileko erakundeek idazten dituzte, Batzordeak haurren eskubideek herrialde jakin batean duten betetze-mailari buruzko informazio zehatza eta objektiboa jasotzen duela bermatzeko.

Batzordea erakunde jurisdikzionala ez bada ere, gomendioak eta iradokizunak adierazten dizkio estatu alderdiari ("azken oharrak"). Batzordeak txostena eta azken oharrak (dokumentu bakarrean bilduak) zabaltzera gonbidatzen ditu estatuak, eztabaida publiko bat sortu ahal izan dadin.

Espainiari dagokionez, 2018ko martxoan Batzordeak azken oharrak aurkeztu zituen, Espainiako azken txostenaren azterketari lotuta. Hona hemen ohar horietako batzuk:

- a)** Bidezkoak diren legeak (eta, bereziki, Kode Zibila eta Prozedura Zibilaren Kodea) Hitzarmenarekin harmonizatzea, 12 urtetik beherako haurrek entzunak izateko duten eskubidea praktikan errespetatzen dela ziurtatzeko.
- b)** Haurrekin eta haurrentzat lan egiten duten hainbat esparrutako profesionalen (familia-epaileak eta familia-fiskalak barne) ezagutzak sustatzea eta haurren eskubideei eta haurrek entzuna izateko duen eskubidearen aplikazioari buruzko prestakuntza-programak ematea (kontuan hartuta ez dela betebeharra, eskubidea baizik);
- c)** Haurrek bidezko jarduketara judizial edo administratiboetan bere iritzia adierazteko duen eskubidearen aplikazio sistematikoa eta benetakoa ziurtatzea;

- d)** Haurrentzat gairik garrantzitsuenak zein diren, beren bizitzan eragina duten familia-erabakiei buruz dituzten iritzia zer neurritan entzuten diren eta gaur egun Estatuak eta tokiko erabakiak hartzeko prozesuetan eragin handiagoa izateko zer bide dituzten edo izan ditzaketen zehazteko ikerketak egitea;
- e)** Haur guztien ahalduztzean (edozein adinetan, familian, komunitatean eta eskolan) oinarritutako parte-hartze esanguratsua sustatzeko kontzientziatze-programak eta kontzientziatze-jarduerak egitea, gizarte-egoera ahulean edo baztertuta dauden haurrek bereziki kontuan hartuta;
- f)** Eskoletako ikasleen kontseiluak eta haurren kontseiluak maila orotan indartzea, haurren iritzia entzuten direla ziurtatzeko eta eraginpean hartzen dituzten gaiei lotutako legegintza- eta administrazio-prozesuetan parte-hartze esanguratsua izateko aukera errazteko.

Aztergai dugun gaian, bereziki interesgarria da 2009ko ekainean atera zen 12 zenbakiko Ohar Orokorra ("Haurrek entzuna izateko duen eskubidea"), haurrek bere interes gorena lehentasunezko hartzeko duen eskubideari buruzko 2013ko 14 zenbakiko Ohar Orokorrekin osatzen dena.

Illo horretan, 12 zenbakiko Oharrean, Batzordeak aipatzen du parte hartzeko eskubidea Hitzarmenaren printzipio orokorretako bat dela eta Hitzarmenaren irakurketa osoa zeharka gidatu behar duela. Hortaz, parte-hartzea, berezko eskubidea izateaz gain, gainerako eskubideak interpretatu eta betearazteko tresnatzat hartu behar da.

Batzordea, halaber, Hitzarmenaren hautazko hiru protokoloen aplikazioa gainbegiratzen duen organoa da. Lehenengoa (gatazka armatuetan haurren parte-

hartzeari buruzkoa) eta bigarrena (haurren salmentari, haurren prostituzioari eta haurrak pornografian erabiltzeari buruzkoa) 2000. urtean onartu ziren. Haurren parte-hartzeari dagokionez, interes berezia du 2011. urtean onartutako hirugarren protokoloak, **komunikazioen prozedura bati buruzkoak**. Protokolo horrek beren eskubideen urratzeak salatzeko bideak eskaintzen dizkie hurrei eta nerabeei.

HAUTAZKO HIRUGARREN PROTOKOLOA, KOMUNIKAZIOEN PROZEDURA BATI BURUZKOA

Komunikazioen prozedura bati buruzko hirugarren protokoloa (OPIC) 2011ko abenduaren 19an onartu zuen Nazio Batuen Batzar Nagusiak, eta 2012ko otsailaren 28an jarri zen sinatzeko. Egun horretan, 20 estatuk sinatu zuten. 2012ko azarorako, 35 estatuk sinatu zuten, baina 2 berrespen baino ez zituenenez gero, ezin izan zen indarrean jarri, 10 berrespen behar baitziren horretarako. Espainiak 2012ko otsailaren 28an sinatu eta 2013ko ekainean berretsi zuen.

Azkenik, 2014ko apirilaren 14an, Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren hautazko hirugarren protokoloa (OP3-CRC) indarrean jarri zen, eta horrek aukera eman zion Haurren Eskubideen Batzordeari pertsonen edo pertsona taldeen tresna berretsi duten estatuen aurka aurkeztutako salaketak jasotzeko.

Hirugarren protokoloak sakonean lantzen du haurren zuzenbidearen araberrako ikuskeraren norainokoa eta esanahia. Izan ere, hirugarren protokoloa onartu aurretik, Nazio Batuetan

oinarrizkotzat hartutako giza eskubideei buruzko bederatzi itunetako¹² bateko eskubideen titularrak izanik (denek dute Batzorde espezifiko bat, betetzen direla ziurtatzeko) beren Batzordean komunikaziorik aurkeztu ezin zuten bakarrak ziren haurrak. Hortaz, Hitzarmenaren testuaren arabera haurrak eta nerabeak herritarrek eta komunitatea aldatzeko eragileak baziren ere, praktikan ez ziren eskubide osoen titulartzat hartzen, ez baitzuten beren eskubideen urratzeak salatzeko mekanismorik, ezta Nazio Batuen itun batean aurreikusitako nazioarteko babes-mekanismorik ere.

Illo horretan, horrelako protokolo bat egiteko hiru arrazoi nagusiak aipatu behar dira:

1. Haurrak ondorio guztietarako eskubide osoen titular bihurtzeko.
2. Beharrezkoa delako hurrek nazioarteko prozedura bat eskuragarri izatea Estatuan beren eskubideak babesteko baliabiderik ez dagoenean edo baliabide horiek eraginkorrak ez direnean, eta prozedura horretan haurren eskubideen arloko espezialistek parte hartzea.
3. Estatuko sistemek non huts egiten duten zehatz-mehatz identifikatzeko eta estatuei beren betebeharren betetzea hobetzen laguntzeko balio duelako.

OPICak legitimazio aktiboa ematen du Hitzarmena eta hautazko protokoloak berretsi dituen estatu bateko jurisdikzioari lotuta dauden eta Hitzarmenean bildutako eskubideren baten urratzea jasan dutela uste duten pertsonen edo pertsona taldeen edota

¹² Hona hemen bederatzi itunak: Arraza Diskriminazio mota oro Desagerrarazteko Nazioarteko Hitzarmena (1965eko abenduaren 21ekoa); Eskubide Zibil eta Politikoen Nazioarteko Ituna (1966ko abenduaren 6koa); Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Ituna (1966ko abenduaren 16koa); Emakumeen aurkako Bereizkeria mota guztiak Ezabatze Konbentzioa (1979ko abenduaren 18koa); Torturaren eta bestelako tratu edo zigor krudel, anker edo apalesgarrien aurkako Konbentzioa (1984ko abenduaren 10ekoa); Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena (1989ko azaroaren 20koa); Langile migratzaile guztien eta haien senideen eskubideak babesteko Nazioarteko Hitzarmena (1990eko abenduaren 18koa); Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Hitzarmena (2006ko abenduaren 13koa); eta Pertsona guztiak bortxazko desagertzeen aurka babesteko Nazioarteko Hitzarmena (2006ko abenduaren 20koa).

haien ordezkariak komunikazioak aurkezteko (5. artikulua). Beraz, estatu jakin batek beren eskubideak errespetatu ez dituela uste duten haurrek, beren nazionalitatea edozein izanik ere, zuzenean aurkeztu ahal izango dute komunikazio bat, edota beste pertsona batzuek haien izenean, betiere horrela dihardutela justifikatu badezakete.

Oro har, komunikazioa biktimaren izenean aurkeztu nahi duen hirugarren batek haren idatzizko baimena lortu beharko du. Hala ere, OPICaren kasuan, salbuespen asko egongo dira, garrantzitsuena haurren izenean jarduten ari dela frogatzea baita, baita haren idatzizko baimena izan gabe ere. Nolanahi ere, jarduketa horrek haurren interes gorenari erantzuten dion aztertuko du Batzordeak. Pentsa dezagun, adibidez, bi urteko semearen izenean diharduten guraso batzuen kasuan. Nolanahi ere, ahal baldin bada, ustezko biktima baten izenean erreklamazio bat jartzen denean, biktimari horren berri eman beharko zaio, eta haren ikuspuntuak behar bezala hartuko dira kontuan, adinaren eta heldutasunaren arabera. Protokoloan bertan adierazten denez, komunikazioa aztertzeko prozesuak haurren izaerara egokituta egon beharko du.

Estatu gehienek haurrei ez diete aitortzen epaitegietan zuzenean erreklamazio bat aurkezteko ahalmenik, baina horrek ez die eragozten Batzordera jotzeko aukera.

Protokolo horren bidez, ez da 5 urtetan zain egon beharko herrialdeko txostenak aurkeztu arte adituen txostenak haurren eskubideen urratzei buruzko gomendioak emateko. Aitzitik, jasotako kexen edo salaketen bidez, Batzordeak gomendioak eman ahal izango dizkio Estatuari noiznahi, eta, haien artean, birgaitzeari, kalte-ordainari edo gertakariaren egileak salatzeko eskaerei lotutakoak.

Komunikazio bat onargarria izateko betekizunak ohikoak dira: anonimoa ez izatea, idatziz aurkeztea,

komunikazioak aurkezteko eskubidearen abusu bat ez izatea edo Hitzarmenaren eta/edo haren hautazko protokoloen xedapenekin bateraezina ez izatea, Batzordeak aztertuta duen edota beste ikerketa-prozedura edo nazioarteko konponbide batean aztertzen ari den gai bati buruzkoa ez izatea, eskuragarri dauden barne-baliabide guztiak baliatu izana (baliabide horien izapidetzea justifikaziorik gabe luzatzen denean edo baliabide horiekin benetako ordaina lortzea zaila denean izan ezik), oinarririk gabea ez izatea edota gaizki oinarrituta ez egotea, protokoloa dagokion estatu alderdian indarrean jarri ondorengo gertakariak buruzkoa izatea (gertakariak protokoloa indarrean jarri aurrekoak diren arren ondoren ere gertatu direnean izan ezik), eta barne-baliabideak baliatu eta urtebeteko epean aurkeztea (egileak epe horren barruan aurkeztea ezinezkoa izan dela frogatu dezakeenean izan ezik).

Horiek guztiak betekizun komunak dira prozedura guztietan. Hala ere, OPICaren kasuan, bereziki interpretatu beharko dira haurren kasurako. Adibidez, haurrek gero eta neurri handiagoan erabiltzen dituzte informazioaren eta komunikazioaren teknologiak, eta, beraz, komunikazioa idatziz aurkezteko betebeharra zaharkituta gera daiteke. Kontuan hartu beharreko beste salbuespen bat barne-baliabideak baliatzeari lotutakoa da. Izan ere, barne-baliabideak baliatu ez direla erakusten duten honako bi egoera hauek bereizi beharko dira: oraindik eskuragarri dauden beste baliabide batzuk geratzea, eta haurren izenean joan behar zutenek joateko zuten epea amaitu izana (gogora dezagun estatu gehienetan haurrek ez dutela legitimazio aktiborik epaitegien aurrean).

Demanda bat onargarritzat hartu ondoren, Batzordeak honako aukera hauek izango ditu:

a) Bere bitartekaritza aldean eskura jartzea, konponbide adiskidetsu batera iristeko.

- b)** Edota komunikazioen funtsa aztertzea eta Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena urratu den adieraziko duen irizpen bat egitea.

Estatu alderdiak kontuan hartu beharko ditu Batzordearen irizpena eta gomendioak, eta hartu dituen edo hartuko dituen neurriak adieraziko ditu idatzizko erantzun batean. Batzordeak, halaber, irizpena edo gomendioak kontuan hartuta edota konponbide adiskidetsuko akordio bat aplikatzeko hartu dituen neurriei buruzko informazio gehigarriak eskatu ahal izango ditu Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren edo protokoloen baten aldizkako txostenetan.

Azkenik, OPICak estatu alderdi batean haurren eskubideen urratze larriak eta sistematikoak daudenean ikerketa bat egiteko eskumena ematen dio Batzordeari. Batzordeak estatu alderdi batean Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenean edo haren protokoloetan adierazitako eskubideen urratze larriak eta sistematikoak egiten direla modu sinesgarrian adierazten duen informazioa jasotzen badu, informazio horren azterketan parte hartzera eta horri buruzko oharra aurkeztera gonbidatuko du estatua.

Estatuak aurkeztutako oharra eta eskuragarri duen beste edozein informazio kontuan hartuta, Batzordeak ikerketa konfidentzial bat egiteko eskatu ahal izango dio kide bati edo gehiagori, eta kide horiek, beharrezkoa izanez gero, Estatuko lurraldera joango dira. Halaber, lehenbailehen txosten bat aurkezteko eskatuko die.

Ikerketaren ondorioak aztertu ondoren, Batzordeak estatu alderdiari helaraziko dizkio, oharrekin eta gomendioekin batera. Estatu alderdiak bere oharrekin erantzun beharko du sei hilabeteko epean, Batzordearen gomendioak jasotzen dituenetik aurrera

zenbatzen hasita. Sei hilabeteko epea igaro ondoren, hartu dituen edo aurreikusitakoaren arabera hartuko dituen neurriei buruzko informazioa eman diezaion eskatu ahal izango dio Batzordeak Estatuari. Era berean, informazio gehiago eskatu ahal izango du.

Hortaz, Haurraren Eskubideen Batzordeak estatuek Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena nola aplikatzen duten zaintzen du kontrol orokorreko funtzioen, aldizkako txostenen sistemaren, kontrol bereziko sistemaren, komunikazio indibidualen analisiaren edota eskubideen urratze larri edo sistematikoen ondoriozko ikerketen bidez.

Hirugarren protokoloa, beraz, erronka handia da Haurraren Eskubideen Batzordearentzat: alde batetik, arauak bermatu behar dira, eta, bestetik, sistemak beharrezkoak diren bermeak eraginkortasunez eman ditzan lortu behar da.

Ciudades
Amigas
de la Infancia

Child
Friendly
Cities
Initiative

Haur bakoitzarentzat.
Edonor dela ere.
Edonon bizi dela ere.
Denek merezi dute haurtzaro bat.
Etorkizun bat.
Bidezko aukera bat.
Horregatik dago UNICEF.
Haur eta nerabe guztientzat.
Egunero lan eginez, 190 herrialde eta
lurraldetan.
Iritsezinengana iritsiz.
Laguntzatik urrunen daudenengana.
Kalteberengana.
Ahaztuenengana.
Baztertuenengana.
Haiengatik diraugu.
Eta inoiz ez dugu amore ematen.

Argitaratzailea

UNICEF Espainia

Sentsibilizazioaren eta Haurren Politiken Zuzendaritza.

Tokiko politiken eta parte-hartzearen arloa.

UNICEF Espainiako aholkularitza-taldearen
eta Asturiasko gazte taldearen laguntzarekin.

Mauricio Legendre, 36. Madril.

28046. Espainia.

ciudadesamigas@unicef.es

www.unicef.es

www.ciudadesamigas.org

2020ko irailak

Dokumentu hau lantzeko zeregina 2019ko Pertsona
Fisikoen Errentaren gaineko Zergaren zerga-esleipenari
dagokion dirulaguntzari esker finantzatu da.

Eusko Jaurlaritzak finantzatu du dokumentu
honen euskarazko itzulpena.

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

BERDINTASUN, JUSTIZIA
ETA GIZARTE POLITIKETAKO SAILA
DEPARTAMENTO DE IGUALDAD,
JUSTICIA Y POLÍTICAS SOCIALES